

KRANJSKI ZVON

ŽUPNIJSKI LIST ZA KRANJ IN OKOLICO.

Izdaja: mestni župni urad v Kranju.

Izhaja zadnji teden v mesecu.

L. 1933. Št. 12.

Posamezna štev. 2 Din.

V premišljevanje!

Lk 3, 1—18.

V petnajstem letu vladanja cesarja Tiberija, ko je bil Poncij Pilat upravitelj v Judeji in Herod četrtni oblastnik v Galileji in njegov brat Filip četrtni oblastnik v Itureji ter deželi Trahonitidi in Lizanija četrtni oblastnik v Abileni, ko sta bila velika duhovnika Ana in Kajfa, je Bog govoril Janezu, Zaharije vemu sinu, v puščavi. In prehodil je vso jordansko pokrajino in oznanjal krst pokore za odpuščenje grehov, kakor je pisano v knjigi govorov preroka Izaija: „Glas vpijočega v puščavi: Pripravite pot Gospodovo, izravnajte njegove steze; vsaka dolina naj se izpolni in vsak hrib in grič naj se zniža; in kar je krivo, naj bo ravno, in kar je hrapavo, naj postane gladka pot: in vse človeštvo bo videlo zveličanje božje.“ Govoril je tedaj ljudem, ki so prihajali, da bi jih krstil: „Gadja zalega, kdo vas je zagotovil, da ubežite prihodnji jezi? Obrodite torej vreden sad pokore, in nikar ne govorite sami pri sebi: „Abraham imamo za očeta.“ Zakaj povem vam, da more Bog iz teh kamnov Abrahamu otroke obuditi. Že je namreč sekira nastavljena drevesom na korenino; vsako drevo torej, katero ne obrodi dobrega sadu, se bo posekalo in vrglo v ogenj.“ Ljudje so ga tedaj vpraševali: „Kaj naj torej storimo?“ Odgovoril jim je: „Kdor ima dve suknji, naj eno podeli tistemu, ki je nima; in kdor ima jedi, naj ravna enako.“ Prišli so tudi cestnarji, da bi se dali krstiti, in so mu rekli: „Učenik, kaj naj storimo?“ Odgovoril jim je: „Ne terjajte nič več, kakor vam je določeno.“ Pa tudi vojaki so ga vpraševali: „Kaj naj pa mi storimo?“ Rekel jim je: „Nikomur ne delajte sile, nikogar ne varajte in zadovoljni bodite s svojo plačo!“ Ker je pa ljudstvo živelo v pričakovanju in so vsi v srcu mislili o Janezu, ni li morda on Kristus, je Janez govoril vsem: „Jaz vas krščujem z vodo, pride pa močnejši od mene, in jaz nisem vreden, da bi mu odvezal jermen njegovega obuvala: on vas bo krstil s Svetim Duhom in z ognjem. Velnico ima v roki, da bo očistil svoje gumno in spraval pšenico v svojo žitnico, pleve pa bo sežgal z neugasljivim ognjem.“ In še mnogo drugih opominov je dajal, ko je oznanjal ljudstvu blagovest.

Prof. Watzl

Kaj je cerkveno leto?

Za napis postavim danes vprašanje, ker bi bil odgovor za napis predolg, ni ga pa mogoče stisniti v par besed, da bi bil še razumljiv.

V psalmu 73. govore oskrunjevalci svetega templja tele drzne in hudobne besede: „Odpravimo vse božje praznike v deželi!“ Ni jim dosti, da so onečastili sveti kraj, razdrli oltar in zažgali hišo božjo, in tudi praznike Gospodove hočejo odpraviti! Vsaka sled Boga in vsak javen spomin nanj naj izgine!

Moderni sovražniki božji ne rabijo sicer prav teh besed, a prav za tem stremi njih prizadevanje: izbrišimo Boga! Zato onečaščujejo praznike z nepotrebnim delom, zato hočejo vzeti praznikom njih krščanski značaj in božjo vsebino ter jim skušajo podtakniti drugo, dati tem svetim dnevom drug, povsem naraven pomen; zato napravljajo svoje, seveda kar se da šumne prireditve in slovesnosti če le mogoče tako, da se verniki, zlasti bolj mlačni, ne udeležujejo več niti dopoldanske službe božje, da o popoldanski sploh niti ne govorim; zato čim več veselje ob Gospodovih dneh in večer pred njimi, da se v tisti veselčni

(često tudi grešni) omotičnosti ljudje sploh ne zavedo svetosti in pomen dneva, če že kolovratijo iz zabavališča naravnost k zgodnji službi božji. In če se Cerkev pritožuje nad takim početjem, odgovarjajo: „saj nikomur ne branimo iti k maši in litanijam“. Kolika hinavščina! In zato so slabši in hujski nego oni oskrunjevalci v psalmu, ker ti povedo na vsa usta: „Odpravimo vse božje praznike v deželi!“

V pričo tacega dvojno zlobnega ter hinavskega nastopa pa moramo verni katoličani bolj in bolj spoštovati, ceniti in praznovati cerkvene praznike. Seveda jih je treba umeti. In ker stojimo pred novim cerkvenim letom, ki se prične tisto nedeljo, ki je prvemu decembru najbližja, t. j. s prvo adventno nedeljo, zdi se mi več kot umestno, da kar potrebno, da pojasnim, kaj je cerkveno leto? Upam, da bodo verniki, ki to čitajo, vse drugače pojmovali cerkvene praznike, kakor so — po znanem načinu — razvrščeni tekom 365 dni.

Cerkveni prazniki so spominski dnevi različnih verskih dogodkov in skrivnosti, a so še več: Cerkev nam ob teh dnevih duhovno predoči in obnovi dejanja Jezusovega življenja. Kdor prav praznuje božič, dobi prav tiste milosti, kakor če bi osebno s pastirci klečal pri jasecah. Seveda, „prav praznuje“: v posvečujoči milosti in

z dobrim namenom, z molitvijo in premišljevanjem dotičnega dogodka, in naj traja to premišljevanje tudi le malo časa. Zato skuša Cerkev večne, nevidne resnice in davne zgodovinske dogodke kar možno nazorno predočiti s podobami in simboli, zato pridiga o njih, zato poje njim v čast, zato pozivlja vernike v praznikih k sv. zakramentom. Tako Kristus v vseh dogodkih svojega zemskega življenja še vedno živi v Cerkvi: glejte, to je cerkveno leto.

Središče cerkvenega leta pa je Kristusova daritev. Če velja prej dokazana resnica, mora veljati tudi ta druga, ki jo sedaj trdim. Kajti središče in vrhunec Jezusovega življenja je njegova daritvena smrt na križu: ali more imeti cerkveno leto kako drugo središče in višek? Tako pisano je sestavljen cerkveni koledar: velika množica najraznovrstnejših svetnikov in svetnic, med njimi lepo število Marijinih praznikov, a vse prekaša sijajno solnce: Kristus in njegovi prazniki.

A središče vsakega praznovanja in cerkvene slovesnosti in vse javne službe božje je bistveno vedno enaka sveta maša. Brez nje ni mogoče dostojno počastiti ne Marije, ne svetnikov, brez nje ni mogoče stopiti dejansko v stik s Kristusom samim, brez sv. maše ni praznika. In vsaka sv. maša je nekako cerkveno leto v kali: tu je Betlehem in „gloria“ angelov, tu zadnja večerja in presv. Rešnje telo, tu Kalvarija in grob in Kristusov vnebohod ter tudi prihod sv. Duha. Tako Kristus združuje okrog sebe verne in pogumne, zveste in vesele ljudi vseh krajev in časov, narodov in jezikov, in vsi ti svetniki so odsev njegovega življenja; Kristus vsem vse, vedno in vsak dan in vsako uro.

Vsi ti mnogoštevilni svetniki z njih Kraljico, Marijo vred pa prejemajo, ozir. so prejemali svojo moč za svetost in svetništvo od Kristusa. — Mnogo je godov in praznikov svetnikov vesoljne Cerkve, katerih spomin se obhaja po vsem svetu. Poleg tega pa imajo narodi in pokrajine še svoje lastne svetnike, ki so v teh krajih svetniško živeli in umrli ter jih zato ti kraji časte še prav posebej. Tako je cerkveni koledar kaj živo pisan in prav nič dolgočasen, temveč nudi zelo mnogo izpremembe. Od časa do časa pa Cerkev uvede še nove praznike, spominske dneve svetnikov, pred kratkim proglašeni kot

takih. Glejte, torej še vedno tudi v naših dneh Kristus daje novo življenje v svoji Cerkvi, prav kakor vinska trta, ki poganja vedno znova, zeleni in rodi nove, sveže sadove: Kristus živi v svojih svetnikih in govori: „Prišel sem, da imajo življenje.“ Pa naj opravlja mašnik sveto daritev v rdeči ali beli barvi: enkrat zmaguje Kristus v krvi mučencev, drugič v neoskrunjeni čistosti devic; a ker Kristus zmaguje, zato tudi Kristus živi v cerkvenem letu duhovno, skrivnostno. To je glasna, neprestana pridiga cerkvenega leta, to krepki nauk liturgije. In ni čuda, da se je mnogo drugovercev vrnilo v katoliško Cerkev, ko so s pametjo in srcem opazovali našo katoliško bogoslužje. Žal, da so često otroci Cerkve gluhi in slepi za ves ta sijaj in vsa to moč cerkvenega leta! Pa da bi jih spametovalo vsaj ravnanje njenih sovražnikov, ki podzvestno v cerkvenem letu čutijo Kristusa ter zato govore bolj v dejanjih kot v besedah: „Odpravimo vse božje praznike v deželi!“

Še nekaj. Moč katoliškega bogoslužja je tako velika, da odmeva tudi v družinskem življenju, tudi tja utira pot Kristusu. Jaselce, obredi treh sv. večerov, blagoslov velikonočnih jestvin, različni blagoslovi človeških priprav in potrebščin; samo to omenim, da vidite, kaj mislim. Takí in podobni narodni običaji so izrasli iz cerkvenih praznikov in verskih skrivnosti (ne obratno!) ter so nekako narodno oplešanje in ozaljšanje, ali če hočete: narodni ornamenti, ki obdajajo te praznike in njih slovesnosti. Niso dogme, niso bistvo, zato so ti običaji spremenljivi in taki pri nas, drugod pa drugačni. Narodova duša jih je ustvarila, zato izginejo, koder gine narodu verska zavest in zavest cerkvenega občestva. Radi tega pa nas bodi skrb in briga, da take narodne dodatke liturgije in družinske, domače odmeve cerkvenega leta zvesto ohranimo. Po ovinkih sicer, a vendarle vodijo h Kristusu, ki duhovno živi v cerkvenem letu.

In s tem sem tudi odgovoril na vprašanje, stavljeno v napisu.

In čeprav ni navada, vendar vam odkritosrčno želim in voščim, da v novem cerkvenem letu pridete še bližje h Kristusu Gospodu, kateri v njem živi, deluje in kraljuje.

Najprej pravica!

Človeška družba je po božjem zamislu ena sama družina, v kateri mora vladati ljubezen, ki vse člane veže med seboj v trdno skupnost. Človeške družbe, ki naj odgovarja božji volji in božjim namenom, si ne moremo misliti brez medsebojne vzajemnosti, ki je najtrdnejša, če izvira iz ljubezni in se po ljubezni ohranja. Žal pa človek, kakor pravi Tomaž Kempčan v 57. poglavju tretje knjige „Hoje za Kristusom“, ni ne Bog ne angel, ampak bitje iz mesa in krvi, ki je daleč od popolnosti, čeprav se zanjo prizadeva in se mora prizadevati. Zato se človek v svojih odnošajih do bližnjega ne dá v vsakem slučaju voditi po ljubezni ali vsaj ne po popolni ljubezni, ki od človeka zahteva najskrajnejših žrtev v blagor in korist bližnjega, oziroma človeškega občestva. Zaradi tega mora v človeški družbi vladati vsaj pravičnost, ta pa v najstrožji meri; pravičnost je to, kar današnje delavstvo in vsi oni sloji sodobne družbe, ki delajo za druge in si s tem služijo mezdo, od človeške družbe zahtevajo kot nekaj, kar smo jim v vsakem slučaju in brezpogojno dolžni dati. To velja kot božji zakon in kot zahteva naravne pravosti celo v poganski družbi. Koliko bolj se terja pravica do bližnjega, ki mi z delom svojih rok v potu obraza pomaga ohraniti in množiti moje imetje in bogastvo cele družbe, od krščanskega delodajavca! Le če bomo dali vsakemu, kar mu po pravici gre, bo človeška družba občestvo med seboj vzajemnih, drug za drugega trudečih se in drug za drugega moralno

odgovornih članov — in če je taka družba še navdihnjena po krščanski ljubezni, ki nadomestuje in izpopolnjuje to, česar pravica ne stori ali storiti ne more, šele potem moremo govoriti o resnično krščanski družbi, ki stremi po oni popolnosti in sreči, katero nam je Bog kot svojim otrokom namenil v gotovi meri na zemlji, v polnem obsegu po naši vrednosti pa v nebesih.

Delavstvu in vsem trudečim se in trpečim ni pomagano s tem, če zanje nimamo nič drugega, kakor samo podpore in miloščino. Podpora je žalibog potrebna, če socialne razmere niso urejene, kakor bi morale biti, toda podpore, kakor vemo, veliko ne zaležejo, so le za skrajno silo in začasno, so kapljica v morje pomanjkanja in siromaščine. Trajna podpora pa človeka, ki more delati in bi rad delal, ponižuje, tako da se smatra za manjvrednega člana človeške družbe, odvisnega od gole milosti, za zaničevanega in pomilovanega berača. Popolnoma nevzdržno stanje pa nastane, če so na podporo in miloščine navezani kar milijoni in milijoni zdravih in delavskih ter dela tudi voljni ljudi, kakor vidimo to danes. V tem slučaju tudi državna podpora, ne glede na to, da za dostojno življenje ne zadostuje, ni pravo sredstvo, je samo nujno zlo, prav tako kakor zasebna miloščina in organizirana dobrodelnost. Jasno je, da je krščanska dobrodelnost v slučaju tolike brezposelnosti še bolj potrebna kakor sicer in iz ljubezni naravnost zahtevana, da je tudi pred Bogom skrajno zaslužna, toda pravo zdravilo za glo-

boko socialno rano bede milijonov in milijonov delovnega ljudstva ni in biti ne more, čeprav smo jo dolžni deliti. Ako zamašiš z miloščino in podporo eno luknjo, se odpre deset novih in splošna beda se ne zmanjša, ampak zaradi neurejenih socialnih razmer raste naprej in se poglablja; z gospodarsko propastjo pa, kakor nas skušnja uči, narašča tudi moralna propast naroda in cele družbe. Miloščina tudi v takem položaju družbe človeka, ki jo daje, odlikuje, bliža Bogu in poplemenituje ter spada med ona dobra dela, ki nam odpirajo pot v nebo — toda preko nje se od krščanskega človeka in od krščanske družbe zahteva še nekaj: pravica in pravično ravnanje s sočlovekom, socialna čednost pravičnosti, ki nas obvezuje, da delavca pravično plačujemo v toliki meri, da more človeka dostojno živeti in svojo družino pošteno vzdrževati, da ne bo navezan na milostno podporo in dobrodelnost. Družba pa je obenem dolžna skrbeti, da ima vsak delo, kar ne bi bilo težko, ako bi bili dohodki med vse člane človeške družbe tako pravično razdeljeni, da ne bi imeli eni preveč, drugi pa premalo ali nič.

Zahteva krščanske nravnosti je, da bodi podlaga odnošajem med človekom in sočlovekom, med delodajavcem

in delavcem, med gospodarjem in hlapcem socialna pravičnost. To je naravnost božji zakon, kakor nam zabičuje sveto pismo, ki pravi, da je krivica do delavca katerega delodajavec ne plačuje pravično, vnebovpijoč greh. Zaradi tega morajo krščanski gospodarji in delodajavci, ki imajo besedo in vpliv v javnosti, z vsemi silami delati na to, da se v zakonodaji in v gospodarskem življenju uveljavi vseskozi socialna pravičnost; obenem pa morajo vsi katoličani, ki so tega imena vredni, pomagati delavstvu v pravičnem prizadevanju za izboljšanje njegovega socialnega položaja v smislu navodil in socialnih okrožnic papežev, ki nam delo za socialno reformo družbe nalagajo kot nraavno dolžnost. Najprej pravica, potem šele miloščina, oziroma pravica in ljubezen, ki pride na pomoč, če je treba. Čisto napačno pa je, odrekati delavcu, kar mu po pravici gre, potem ga pa odpravljati z drobtinicami miloščine. Kristjani smo poklicani od Boga in od svete Cerkve, da se postavimo v prvo vrsto, ko gre za to, da v človeški družbi po pametnem socialnem in gospodarskem redu zavlada vseskozi socialna pravičnost!

Kaj bomo čitali?

Vsak človek ima ali pa je imel mater, katero ljubi, jo ima rad, ji skuša pomagati v stiski in bedi. Splošno zaničevanje in preziranje žanje tisti, kateri ne ljubi svoje matere ali jo morda celo sovraži, ji v potrebi ne pomaga ter jo pusti stradati in prezebiti, čeprav bi ji lahko pomagal. Ničvrednej je tak človek po zdravem človeškem pojmovanju.

In kaj bi rekli vi, kateri ljubite svoje matere, če bi se našel propadel človek ter bi z ostudnimi besedami sramotil, smešil in zaničeval vaše drage matere. Uverjeni smo lahko, da bi nihče, ki ima še količkaj zdravega človeškega čuta in se zaveda, kaj mu je mati, ne dopustil kaj takega. Kakor lev bi se razjaril ter z dovoljenimi in nedovoljenimi sredstvi branil svojo mater in njeno dobro ime in čast.

Toda med nami pa, ki pravimo, da smo katoličani in hočemo biti morda še dobri in zavedni katoličani, pa jih je mnogo takih, ki ne le da mirno gledajo, kako nekateri blatijo in zaničujejo, temveč še sami blatijo in zaničujejo našo skupno mater, to je katoliško Cerkev. To so namreč oni kristjani, ki naročajo, plačujejo, berejo in razširjajo protiverske, proticerkvene in nemoralne časopise in revije. Žal, da tudi med našim narodom izhajajo časopisi, kateri pravijo, da so nevtraln, pa se ob vsaki primerni priliki zaletavajo v Cerkev, ji podtikajo same slabe stvari, jo na najperfidnejši način obrekujejo in opravljajo, zasmehujejo verske resnice, se zaletavajo v zapovedi Kristusa in Cerkve, kot v stvar, ki se je preživela, sejejo dvom v srca vernikov, jemljejo spoštovanje in avtoriteto Cerkve. Nikdar ne bi mlačnost v veri in nemoralnost med mnogimi katoličani tako bohotno rastla, če ne bi bili okuženi in zastrupljeni po slabem časopisju. Nikdar bi ne bilo na svetu toliko surovosti in zločinov, če ne bi nemoralno časopisje vzbujalo najnižjih nagonov in strasti v človeku, ki je že itak tako k slabemu nagnjen.

Nešteto je med nami ljudi, katoličanov, ki so vsled čitanja slabega časopisja zgubili vsakeršen katoliški ponos in krščansko zavednost. Kajti oni čitajo v časopisih, ki dan za dnem prihajajo v njih domove, smešenja in norčevanja verskih resnic, smešenja in norčevanja raznovrstnih verskih ustanov, kakor sv. zakramentov, sv. maše, kongregacij, III. reda, čitajo zavijanja zgodovinskih dejstev. Priliko imajo nadalje čitati neokusno zabeljene zadevščine, polne pikantnosti, ki so se kedaj zgodile na širnem božjem svetu. Nikdar pa ne čitajo „takšni dobri in zavedni katoličani“ v svojih ljubljenih časopisih o lepih stvareh,

s katerimi se more upravičeno ponašati zgodovina katoliške Cerkve. Nič ne berejo o kristalno čistih karakterjih krščanskih mučencev v preteklosti in sedanosti, ki niso prodali svojega verskega prepričanja za skledo leče, kakor Ezav prvorojenske pravice. Nič ne vedo o neštetih svetniških značajih, ki so z lastnim delom in zgledom več koristili človeški družbi, kakor cela vrsta raznih modernih pisateljev in umetnikov s svojimi pikantnimi proizvodi svojega toliko opevanega talenta.

Nič ne čitajo v svojih časopisih o velikem kulturnem delu, ki ga je vršilo in ga še vrši krščanstvo v vseh področjih človeškega udejstvovanja, v umetnosti, stavbarstvu, znanosti, a prav posebno pa na dobrodelnem polju. Mi katoličani smo vendar tako bogati na slavnih delih katoliške Cerkve in katoličanstva sploh, a hodimo iskat duhovne hrane k neprijateljem Cerkve. Kedaj vendar bo prišel čas, da se bomo katoličani spametovali in vrgli raz sebe jarm veri in Cerkvi neprijaznega časopisja? Kedaj vendar bomo nehali greti strupenega gada v našem lastnem naročju? Kedaj vendar bomo nehali poljubljati bič, ki nas neusmiljeno tepe? Kedaj vendar bomo nehali v svoji pasji udanosti poljubljati noge onih, ki nas katoličane in našo mater katoliško Cerkev smešijo in grdijo? Quousque tandem? „Doklej vendar še“ bomo mi katoličani naročali, plačevali, podpirali, razširjali slabo časopisje.

Bliža se konec leta in zopet bo treba obnoviti naročnino za časopisje. Zavedajmo se vsi, da je vprašanje časopisja, ki prihaja v naše hiše, ne samo vprašanje „kšefta“, marveč v prvi vrsti vprašanje vesti. Dolžnost zavednega in dobrega katoličana je, da vrže ven na gnoj slab časopis, da ne bo zastrupljal njega samega in njegove družine. Ven z malikom, ki se mu pravi slab časopis, ven z njim iz poštenih meščanskih, kmetskih in delavskih hiš. Proč s slabim, brezverskim in nemoralnim sodomskim časopisjem in to z ozirom na dejstvo, da smo katoličani, z ozirom in v očigled naše zadnje ure. Enodušen sklep, ven s slabim časopisjem iz naših hiš, pač pa spravimo v sleherno hišo dober, pošten krščanski časopis.

Časopisje je za katoličana vprašanje vesti!

Podpirajte

Vincencijevo

družbo!

Cerkveni koncert

V sredo, dne 8. t. m. je priredilo pevsko društvo „Ljubljanski zvon“ v tukajšnji župni cerkvi svoj 59. društveni koncert v spomin stoletnice rojstva največjega hrvatskega skladatelja Ivana pl. Zajca. Izvajalo je dve njegovi deli, in sicer „Oče naš“ oratorij za soli, mešani zbor, orgle in orkester, op.: 905 ter „Isusovo uskrnuće“, kantata za sopran, mešani zbor, harfo, orgle in orkester, op.: 939. Nadaljni program pa je obsegal Bachov Preludij in c-mol fugo za orgle ter Svetelov Preludij, mešana zbora „Naši materi“ Železnika in „Vnebovzetje Marijino“ Jobsta. Sodelovali so solisti ter pevovodja in dirigent ljubljanske „Sloge“ Svetel. Koncert je vodil g. Zorko Prelovec. „Ljubljanski Zvon“ je nastopil z omenjenima Zajčevima skladbama že 19. aprila t. l. v fračiškanski cerkvi v Ljubljani. Skladatelj monsignor Stanko Premrl je pisal o ljubljanskem izvajanju tole: Zajčevi skladbi sta po zamisli krepki, učinkoviti „Oče naš“ ima instrumentalni uvod in pet delov, kantata teče nepretrgoma. Hvaležni smo „Ljubljanskemu Zvonu“, da nam je podal ti dve, pri nas dosedaj nepoznani skladbi; izvajanje, v celoti dobro, bi si želeli zlasti v solistih in v orkestru še bolj izglajeno. Ta recenzija velja tudi za izvajanje v naši župni cerkvi, Pripominjamo pa, da so izvajali gornji deli pri nas brez orkestra, kar je učinkovitost skladb znatno zmanjšalo. Kar se tiče skladb samih, bi gornji oceni še dodali, da Zajčeva skladba ni vedno globoka in resna. On sam je dejal, da mu je vedno pred očmi samo to, da bi napisal kaj „lepega“. Tu nas Zajc spomija Haydna, ki je rekel svojim zabavljajem, ko so mu očitali neresnost cerkvenega sloga, nekako tako-le: „Kaj morem jaz zato, če pred svojega Boga ne morem drugače, kakor jasnega obraza.“ Kje je vzrok, da Zajčev oratorij „Prvi greh“, op. 844, po mojstrski sodbi najboljše njegovo delo, ki ga je zlagal štiri leta, ne izvajajo? Skladatelj g. Herbert Svetelj, ki je preskrbel tudi orgelsko spremljevanje oratorija in kantate, je v Bachovem Preludiju in c-mol fugi ter v svojem preludiju pokazal, kakšno je izražanje baročnega komponista in kakšno impresionista. Le škoda, da ni imel boljših orgel na razpolago. Koncert sta zaključila dva zajemljiva zbora moderne smeri, in sicer Železnikova „Naši materi“ ter Jobstova „Vnebovzetje Marijino“. Slednjega mešani zbor „Marijin sem otrok“, ki ga je izvajal „Ljubljanski Zvon“ tudi že na enem svojih koncertov, je žal izostal. Omenjeni koncert je bil za naše mesto lep kulturni dogodek. Zanimanje zanj je bilo vsestransko, zato je bil tudi obisk s strani meščanov in okoličanov naravnost sijajen.

Nujna prošnja

V Kranju obstoja velik Delavski dom, kjer dobiva okrog 100 delavcev in delavk poceni stanovanje in hrano. Kakršne so razmere, bi bil še enkrat večji Delavski dom premajhen. Saj vendar dan za dnem prihajajo cele trume mladih ljudi v Kranj ter iščejo in prosijo po kranjskih tovarnah dela. Mnogim se posreči dobiti delo, a drugi pa morajo biti pač zadovoljni z obljubo, da bodo že dobili delo, če se bo kako mesto izpraznilo. Ker so nekateri od daleč, se ne marajo vrniti domov. Tisti pa, kateri prihajajo iz Primorja, se pa tudi ne morejo vrniti. Ker ne morejo dobiti dela, se potikajo po raznih hlevih, skednjih, hodijo po mestu in prosijo vbogajme. V zadnjem času, posebno sedaj, ko je pričela pritiskati zima, so se brezposelni delavci pričeli zatekati pod streho Delavskega doma v Kranju, kjer so vsaj pod streho in na gorkem. Dokler teh brezposelnih delavcev ni bilo preveč, je še nekako šlo. Toda v zadnjem času se je teh revežev toliko nabralo, da je nastalo resno vprašanje, kaj naj bi se sto-

rilo za nje. Gotovo je, da vseh brezposelnih Delavski dom v Kranju ne more vzeti pod streho in jim nuditi gorke prostore in vsaj malo hrane. Res je nadalje tudi, da se med uboge brezposelne delavce pomešajo delomržni in nadlegujejo redne stanovalce Delavskega doma. Težko je, da bi brezposelne delavce podili na cesto, na sneg, dež, mraz. Človeka boli srce, ko mora vse to gledati. Res, priznati je treba, da so nekateri delavci, ki so v službi, pripravljeni pomagati svojim brezposelnim kolegom. Toda, če je naval le prevelik, pa ni mogoče vsem ustreči. Kako pomagati tem zapuščenim ljudem? Preteklo zimo so v nekaterih mestih pričeli ustanavljati ogrevališča, kjer so jim postregli tudi s toplim čajem. Toda bogati Kranj se ne zgane in prepušča skrb za brezposelne delavce le privatni dobrotelji. Res, občudovati je treba, koliko Kranj daruje za reveže in dobredelne namene sploh. Vsemu pa vendar ne more biti kos privatna dobrotelnost.

Obračamo se z vljudno prošnjo na mestno županstvo v Kranju, da tudi v Kranju postavi kjerkoli že ogrevalnico in brezposelnim revežem nudi par žlic gorkega čaja ali katere druge jedi, da ne bodo brezposelni v preveliko nadlego ljudem, kateri bi sicer radi pomagali, pa pri najboljši volji ne morejo. Mestna občina bo tudi lahko po svojih organih ugotovila, kateri so res pomoči potrebni in kateri so pa delomržni. Pridite na pomoč, dejstvo je, da je pomoč nujna.

Upamo, da te vrstice, kateré so bile napisane v skrbi za uboge brezposelne, ne bodo glas vpijočega v puščavi.

Vestnik katoliške akcije

Katoliška akcija

Odbor katoliške akcije v Kranju javlja, da zelo obžaluje, da je napovedani sestanek za 26. XI. odpadel, radi nepričakovanega zadržka gospoda predavatelja. — Prihodnji sestanek bo 14. XII. to je drugi četrtek v decembru zvečer ob 8. uri v dvorani Ljudskega doma z istim dnevnim redom. G. Vital Vodušek bo govoril o „Dnevih veselja“. Nadaljni sestanek bo 4. nedeljo v decembru t. j. 24. XII. ob 4. uri popoldne v dvorani Ljudskega doma. — Ker je to prav popoldne pred svetim večerom, je zelo primerno, da vsa župnija, kot ena velika božja družina skupaj proslavi ta lepi družinski praznik. — K vsem sestankom katoliške akcije so prav vsi župljani brez izjeme prav prisrčno vabljeni. Prav vsi so z enakim veseljem pozdravljeni. Pridite vsi! Vabljeni ste vsi, zato odbor ne bo več pošiljal posebnih vabil.

Župnija Kranj

Oznanila za december

Ves advent je vsak dan sv. maša pred izpostavljenim sv. Rešnjim Telesom.

1. Prvi petek v mesecu.

1. Državni praznik, spomin ustanovitve kraljevine Jugoslavije. Ob 9. uri šolska sveta maša. Po sv. maši zahvalna pesem in molitve za kralja.

3. Prva adventna nedelja in prva v mesecu. (Ob 6. uri skupno sv. obhajilo za može in fante, kateri imajo v soboto zvečer in nedeljo zjutraj prednost pri vseh spovednicah. Popoldne ob pol treh ura molitve in pete litanije presv. Srca Jezusovega. Na Primskovem bo ta dan sprejem v Marijini vrtec in sicer po litanijah.)

8. Marijino Brezmadežno spočetje, ob 6. uri sveta maša z enim, ob 10. uri pa peta sv. maša z dvema blagoslovoma. Popoldne pete litanije Matere božje in nato Marijanska proslava v Ljudskem domu.

10. **Druga adventna nedelja**, sv. maše v navadnem redu. Popoldne ob pol treh krščanski nauk in litanije Matere božje. Po litanijah shod Marijine družbe za žene.

13. **Sv. Lucija**. Ob 7. uri sv. maša na Rupi.

17. **Tretja adventna nedelja** in rojstni dan Njegovega Veličanstva kralja Aleksandra. Ob 9. uri sv. maša za šolsko mladino. Ob 10. uri sv. maša, nato zahvalna pesem in molitve za kralja.

Po tretji adventni nedelji kvaterni teden, v sredo, petek in soboto zapovedan post. V sredo in soboto pritriganje pri jedi, v petek pa pritriganje pri jedi in zdržek mesnih jedi. V soboto pred 4. adventno nedeljo je dovoljeno uživati mesne jedi.

24. **Četrta adventna nedelja in vigilijska k božiču**. Sv. maše po navadi. Popoldne ob pol treh sv. križev pot in litanije presv. Srca Jezusovega. Ob 11. uri zvečer se prično slovesne jutranjice, zahvalna pesem in nato sveta maša. Pri polnočnici se med sveto mašo deli sv. obhajilo.

25. **Praznik rojstva našega Gospoda Jezusa Kristusa**. Ob 6. uri so tri sv. maše, druga z blagoslovom. Ob 8. uri zopet tri sv. maše. Ob 10. uri najprvo tiha sv. maša, nato pa slovesna sv. maša z dvema blagoslovoma. Popoldne ob pol treh slovesne litanije Matere božje.

26. **Praznik sv. Štefana**, nezapovedan praznik. Svete maše po navadi.

27. **God sv. Janeza evangelista**.

28. **God nedolžnih otročičev**.

31. **Nedelja v božični osmini, god sv. Silvestra** in zadnji dan leta. Popoldne ob pol treh pridiga za sklep leta, litanije vseh svetnikov in zahvalna pesem.

Šmartin pri Kranju

Oznanila za december

1. **Prvi petek v mesecu**, sv. maše pri oltarju Srca Jezusovega. Začetek rožnenske pobožnosti. Cel mesec se bo molil med sveto mašo ob 6. uri sveti rožni venec, po sv. maši litanije Matere božje in molitev v čast sv. Jožefu. Zaradi državnega praznika ob 8. uri sv. maša in zahvalna pesem.

3. **I. nedelja adventa**, Sv. maša zjutraj ob 6 z blagoslovom, ob 9 po navadi, popoldne ob 2. uri molitve, rožni venec in litanije. Zjutraj obhajilo mož in fantov.

V adventu vsak dan zorna maša ob 6. uri z dvema blagoslovoma.

6. **Sv. Nikolaj**.

8. **Brezmadežno spočetje D.M.** Služba božja obakrat z blagoslovom. Zjutraj pred sv. mašo vesoljna odveza, po sv. maši skupno sv. obhajilo in popoldan po litanijah shod Marijine družbe.

10. **II. nedelja adventa**. Zjutraj božja služba z blagoslovom ob 9 po navadi, ob 2 rožni venec in litanije.

13. **Sv. Lucija**. Po sv. maši se bo pobiralo od cerkvenih sedežev in oddalo v najem, oziroma prodalo nekaj izpraznjenih sedežev.

16. **III. nedelja adventa**. Božja služba obakrat po navadi. Po drugem opraviu zahvalna pesem zaradi rojstnega dne kralja Aleksandra.

21. **Sv. Tomaž apostol**. Sv. maša za sosesko v Zgoranjem Bitnju.

24. **IV. adventna in kvaterni nedelja**. Božja služba obakrat z blagoslovom, popoldne ob 2 rožni venec, molitve za mrtve in litanije vseh svetnikov. Ob 11. uri zvečer jutranjice, ob polnoči zahvalna pesem in nato peta sveta maša.

25. **Praznik rojstva našega Gospoda Jezusa Kristusa**. Od pol 6. ure naprej tri sv. maše, obhajalo se bo pred prvo in po zadnji sv. maši, ter tudi po sv. maši o polnoči. Ob pol 9. uri tiha, ob 9 slovesna peta sv. maša, popoldne ob pol treh pete litanije Matere božje.

26. **Sv. Štefan, mučenec**. Božja služba zjutraj ob 6 in ob 9. uri, popoldne ob 2 rožni venec in litanije.

27. **Sveti Janez evangelist**.

28. **Nedolžni otroci**.

31. **Nedelja v osmini rojstva Gospodovega** in zadnji dan leta. Sv. maša obakrat po navadi, ob 2 sklep rožnenske pobožnosti - rožni venec in litanije Matere božje, po litanijah zahvalna pesem za zahvalo za vse v l. 1933 prejete božje dobrrote.

Poročeni v mesecu novembru

1. **Sorčan Anton**, posestnika sin iz Lavtršnega vrha in Javh Pavla iz Javornika, poročena 12. XI. pri Sv. Joštu.

2. **Hafner Anton**, tov. delavec in **Pavla Dolenc**, tov. delavka, oba iz Zg. Bitnja, poročena 5. nov.

3. **Gogala Viljem**, uradnik finačne direkcije v Ljubljani in **Leopoldina Pavlič**, zasebna uradnica na Gorenji Savi, poročena na Brezjah 19. nov.

4. **Kramar Jožef**, tov. delavec iz Kobarida in **Žagar Marija**, tov. delavka od Sv. Duha, poročena 19. novemb. v Stari Loki.

5. **Kralj Rajmund**, podpreglednik finančne kontrole v Ohridu in **Bevk Antonija** iz Šmarjetne gore, poročena v Bitolju.

Umrli

6. nov. **Pinter Stanislav**, zak. sin posestnika v Zg. Bitnju, star 1 mesec.

16. nov. **Bajželj Jakob**, oženjen trgovec v Stražišču, star 51 let.

21. nov. **Volčič Elizabeta**, samska pletilka iz Stražišča, stara 25 let.

Razno

Mohorjeve knjige. Mohorjeve knjige so došle in se dobe v župni pisarni v uradnih urah. Število naročnikov kljub težki denarni krizi ni padlo, ampak je ostalo na višini prejšnjih let. To je pač znamenje, da so Mohorjeve knjige vsakoletne ljubljenske vsakega poštenega Slovence. Za prihodnje leto naj Kranjski zvon opozori na nekatere knjige, na katere boste gotovo težko čakali. Uredništvo Mohorjevih knjig nam obeta, da bo koledar za leto 1935 pač najlepši koledar, kar smo jih kedaj videli. Večernice nam prinesejo v 87. zvezku nadaljevanje priljubljene Zorčeve povesti *Beli menihi*: *Stiški svobodnjak*. Zanimiva zgodovinska povest se godi v letu 1471, ko so Turki požgali stiški samostan. Povest je živo pisana in živa slika tedanjih borb. Knjiga „Graničarji“ nam razgrinja slike iz življenja naših bratov onstran meje. Zgodovina slovenskega naroda, ki bo izšla med rednimi knjigami Mohorjeve družbe za leto 1935, bo popisala leto 1848, ki je za Slovence tako važno in znamenito. Knjiga „Služabnik božji Anton Martin Slomšek“ izpod peresa prof. Kovačiča, bo razgrnila pred nami vzorno Slomškovo delo za neumrjoče duše in mili slovenski narod. Za doplačilo se bodo pa dobile naslednje knjige: Slovenski pregovori, Hlačkova sestra, roman, Pastir z belo ptico in življenje svetnikov, ki bo odslej izhajala kot dodatna knjiga. Opozarjamo posebej na življenje svetnikov, da jih naročite posebej.

V zalogi Mohorjeve družbe bosta izšli dve knjigi, ki ju bomo z zanimanjem brali. Knjiga „Veliki teden“ (spisal Jože Pogačnik) bo opisovala obrede velikega tedna, prof. Vebrova „Knjiga o Bogu“ pa nam bo govorila o štirih potih, ki vodijo do spoznanja in priznanja Boga. Za sodobnost prevažna knjiga. Zadnji dve knjigi bosta izšli že za veliko noč. Kdor bi ju želel naročiti, naj prijavi v župni pisarni.

Zavod Marijanišče v Kranju priredi prvo, drugo in tretjo adventno nedeljo t. j. 3. XII., 10. XII. in 17. XII. popoldne ob 4. uri — predbožično prireditev — v svoji dvorani. — Ves dohodek je namenjen za nabavo oblačil in čevljev za najbolj potrebne otroke, ki jih v tem mrazu tako zelo zebe. — Prav iskreno vse vabimo!

Zaprte duhovne vaje za dekleta bodo v Lichenturnovem zavodu v Ljubljani od 26. do 30. decembra. Vodili jih bodo preč. gg. misijonarji sv. Vincencija Pav. Začetek prvi dan ob 6. uri zvečer, sklep zadnji dan zjutraj. Vzdrževalnina 100 Din. — Prijavite se na sledeči naslov: Lichenturnov zavod, Ljubljana, Ambrožev trg št. 8.

To so možje! Nedavno umrli francoski maršal Petain, ki je za svetovne vojne kot poveljnik armade napravil svoji domovini neprecenljive zasluge, je bil odločen katoličan in ga ni bilo nikjer in nikdar sram, da to prizna. Ko je bil še polkovnik, je zašumelo, da mnogi vojaki in častniki njegovega polka gredo vsako nedeljo k sv. maši. Kmalu je polkovnik Petain dobil iz vojnega ministrstva sledeče pismo:

Gospod polkovnik! Čujemo, da več častnikov in vojakov vašega polka prisostvuje sv. maši. Tega kršenja predpisov ne moremo trpeti. Sporočite nam imena teh častnikov in vojakov.

(Podpisan general.)

Polkovnik Petain je na pismo takole odgovoril:

Gospod general! Resnica je, da več častnikov in vojakov mojega polka hodi k nedeljski sv. maši. Med njimi se nahaja tudi njihov polkovnik; ker pa je on vedno v prvi vrsti, mu ni znano, kako se imenujejo oni, ki stoje za njim.

Polkovnik Petain.

Kranjski župniki

e) **Florijan Podviz**,¹ podvikar od meseca oktobra 1727 do leta 1732, potem pa kaplan do sv. Martina 1739, ko je o sv. Petru odšel na Ig, kjer je ostal kot kaplan do sv. Martina 1737. Umrli je v Ljubljani v mestu, pokopan pa je bil pri sv. Petru dne 22. novembra 1737. Rodil se je na Goričah pri Sori leta 1693, v mašnika pa je bil posvečen v Ljubljani dne 24. junija 1722 na naslov graščine „Ruzing“ plemiča Karla Henrik Schweiger de Lerchenfeld, pri katerem je bil sprva hišni duhovnik (sacelan). L. 1726—27 je kaplanoval v Podbrezju, od tam pa se preselil v Kranj.

f) **Janez Dominik Kraškovic**,² substitut ali podvikar od meseca avgusta 1732 do oktobra 1734, nato en mesec kaplan. Ljubljčan, rojen leta 1697, postal akolit 17. 3. 1725. Ko je 1727 prejel mašniško posvečenje, je bil sprva župnikov vikar na Igu do oktobra 1729, nato v Preddvoru, (1729—30), v Podbrezjah (1730—32), odkoder se preseli v Kranj. Leta 1739 je bival kot hišni kaplan (sacelan) na Wagenspergu. Od tam je prosil škofijstvo, naj bi mu podelilo kako službo. Poslali so ga za kaplana na Krko (adv. 1739 do novembra 1741), od tam pride v Dobrnič, odkoder se o sv. Juriju 1748 preseli za kaplana v Šmartin pri Litiji, kjer je ostal do 1751. Zaprozil je od tam za župnijo v Železnikih, katero mu cesar nakloni 1750, goriški apostolski vikar pa ga vmesti o sv. Juriju 1751. Pasel je leta 1752 2170 duš, porok je imel 11, rojstev 73, mrličev pa 95. Jeseni 1754 se je poslovil od Železnikarjev. Umrli je v pokoju, 76 let star v stolni župniji v Ljubljani na hšt. 119 ter bil pokopan v stolnici dne 1. decembra 1773.

g) **Jernej Jamšek** (Jambschiek)³ župnikov namestnik ali vikar od novembra 1734 do septembra 1746. Kranjec, se je rodil očetu Urbanu in njegovi ženi Mariji dne 11. avgusta 1698. Krstil ga je kaplan Janez Hörner. Po dovršenih šolskih naukah se je posvetil duhovniškemu stanu. Postal je akolit v soboto „Sitientes“ 13. 3. 1723, prejel subdijakoniat na naslov posestva „Zastava“ grofinje Marije Izabele Lichtenberg roj. Gusič dne 19. 3., dijakon je postal na cvetno nedeljo 14. 4., mašnik pa na veliko soboto

20. 4. 1726. — Služboval je sprva kot subsidijar v Podbrezju, potem, ko je odslužil 10 mesečno opravilo vzgojitelja pri škofjeloškem glavarju baronu Egkher (1727—1730), odkoder pride meseca maja 1730 v Šmartin pri Kranju za pomočnika, kjer je ostal do aprila 1733, ko se je preselil za par mesecev na Ig, od tam pa prišel v Kranj za provikarja. Naposled pa je pastiroval na Brezovici kot župnik do svoje smrti dne 5. 11. 1758. Tega dne je bil namreč pokopan, star 60 let. Od leta 1727 je bil tudi beneficijat sv. Lenarta v kostnici in sv. Katarine v Kranju. Bil je delaven in goreč mož pa zgleden duhovnik.

h) **Avguštin Jakob Sitar**,⁴ provikar od adventa 1746 do marca 1747. Ljubljčan, rojen leta 1711, je bil v mašnika posvečen dne 19. junija 1734. Namizni naslov mu je dal generalni vikar dr. Janez Jakob Schilling na svojem na Vrhniki ležečem posestvu. Mlad je legel v hladni grob, star šele 36 let, dne 29. julija 1747. K večnemu počitku ga je spremilo 18 duhovnikov. Njegove telesne ostanke so položili v kripto mestne župne cerkve v Kranju pred oltarjem sv. škapulirja. Kje je služboval, preden je prišel v Kranj, ni znano.

i) **Janez Krstnik Pitterle**,⁵ provikar kot tamošnji kaplan od marca 1747 do novega leta 1750, pa je ostal še nadalje kot kaplan ondi do 30. januarja 1750, ko so ga umestili za župnika na Ovsisah. Bil je Kranjec, rojen očetu Janezu in njegovi ženi Elizabeti dne 3. avg. 1702. Krstil ga je kaplan Andrej Thome — Obiskoval je domačo ljudsko šolo in dovršil bogoslovje v Ljubljani ter bil v mašnika posvečen dne 11. junija 1729 na naslov gospostva „Wertatsch“ Avguština Ludovika â Widerker. Služboval je eno leto v Gornjem gradu, od sv. Mihaela 1731 do novega leta 1733 v Šmartnu pri Kranju, pet let v Mošnjah, 3 leta v Lučah na Štajerskem, na Žalostni gori pri Preserjih kot kurat, odkoder pride za župnega vikarja na Brezovico⁶ (1741 do 47), odtod pride za provikarja v Kranj za 3 leta, od tam pa za župnika na Ovsisah, kjer je pastiroval do vseh svetov leta 1771, ko je opešan na očeh in rokah odšel v pokoj v svoj rojstni kraj, kjer je zatisnil svetu svoje trudne oči dne 21. marca leta 1773, star 71 let.

j) **Matija Jožef Goetzl**, župnikov vikar ali upravitelj (1750—52). Bil je Kamniččan, rojen februarja 1716, v mašnika je bil posvečen leta 1739. Služboval je sprva kot sacelan-kurat v gradu „Gruenhofu“ in kot tak je pomagal tudi v Mengšu. Leta 1740 se nahaja na Krki kot organist in kurat. V letih 1755—62⁷ pa je živel kot beneficijat presv. Trojce in sv. Lenarta v Kamniku, kjer je dal svetu slovo, star 46 let, 5 mesecev in 18 dni. Dne 4. avgusta 1762 so ga položili k več. počitku v kripto duhovnikov.

k) **Gašper Jožef Franchi**⁸ de Franchenfeld, provikar kot kaplan (1752—55). Kranjec, rojen dne 8. febr. 1723 očetu Sebastijanu Bonaventuri in njegovi ženi Ani Mariji. Prve šolske nauke si je pridobil doma, modroslovje je študiral v Ljubljani, bogoslovje pa v Gradcu, kjer je dosegel stopnjo „beccalaureus formatus“. V mašnika posvečen pa je bil od tržaškega škofa po spregledu 16 mesecev nedoletnosti leta 1745. Kaplanoval je v Kranju od septembra 1749 do 4. novembra 1761, ko so ga vstolili za župnika v Šmartnu pri Kranju, vmes pa je bil 3 leta kranjski provikar. Mnogo se je trudil, da bi zatrl med ljudstvom pogubne in grde razvade plesa in pijančevanja, pretepev in razuzdanosti itd. Tudi svetno gosposko je prosil pomoči v tej zadevi kot goreči in za blagor svojih župljanov skrbni dušni pastir. Dne 6. marca 1772 dobi od škofa poziv, da naj župnišče v Šmartnu popolnoma odela, kar je še ostalo njegovemu predniku nedodelanega, ker je ob vmeščenju prevzel to dolžnost nase. — Dne 18. maja 1775 pa je zaspal v Gospodu, star 52 let.

¹ Škof. in kap. arh. v Ljublj. ² Goriški viz. zap. 1752. K. zb. ³ Zg. Brezovice, str. 164. - Šk. arh. ord. zap. ⁴ Mrliška knjiga v Kranju. ⁵ Ord. zap. v škof. arh. ⁶ Zgodovina Brezovice, str. 164. ⁷ Štiasny. Kamnik, str. 85. ⁸ Škof. arhiv. zapisnik 1771. Kranjski župni arhiv.